

دانشگاه پیام نور
مرکز بهشهر

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
در رشته حسابداری
دانشکده علوم اقتصادی و اجتماعی
عنوان پایان نامه:

مدیریت واقعی سود و تاثیر آن بر سودهای عملیاتی آتی

استاد راهنما:

دکتر عبدالکریم مقدم

استاد مشاور:

دکتر سیدحسن صالح نژاد

نگارش:

شهرام سلیمانی

زمستان ۱۳۸۹

دانشگاه پیام نور

بسمه تعالی

تصویب پایان نامه / رساله

پایان نامه تحت عنوان: مدیریت واقعی سود و تاثیر آن بر سودهای عملیاتی آتی
که توسط شهرام سلیمانی در مرکز بهشهرتهیه وبه هیأت داوران ارائه گردیده است مورد تأیید می
باشد. تاریخ دفاع: نمره: درجه ارزشیابی:

اعضای هیأت داوران:

<u>نام و نام خانوادگی</u>	<u>هیأت داوران</u>	<u>مرتبه علمی</u>	<u>امضاء</u>
۱-		استاد راهنما	
۲-		استاد مشاور	
۳-		استاد داور	
۴-		نماینده تحصیلات تکمیلی	

تقدیم به

پدر و مادر بزرگوارم یاوران همیشه مهربان زندگی ام و

همسر عزیزم، همیشه وفادار

و برادرم، امیدبخش و تکیه گاهم

سپاسگزاری

اکنون بر خود لازم می دانم، مراتب سپاسگزاری خود را از همه بزرگوارانی که بنده حقیر را در این پژوهش یاری نمودند، بجا آورم.

و چه بجاست تقدیر از اساتید، که وجودشان چراغ روشن و هدایت گر مسیر زندگی و علم آموزی است مرا هر آنچه بدانم لطف استاد است و چه سخت است سپاسگزاری از این همه تواضع، لطف، صبر و درایت. از استاد محترم جناب آقای دکتر عبدالکریم مقدم و جناب آقای دکتر سید حسن صالح نژاد، کمال تشکر را دارم که همواره با سعه صدر نواقصات را بیان نمودند و پیشنهادهای ارزنده شان راهنمای بسیاری از مسائل بود.

از استاد محترم جناب آقای دکتر عزیز گردکه زحمت داوری این پایان نامه را تقبل نمودند صمیمانه تقدیر و تشکر می نمایم.

در پایان، از کلیه دوستان عزیزم که در تکمیل قسمت های مختلف پایان نامه مرا یاری کردند صمیمانه سپاسگذاری می کنم.

چکیده فارسی

دستکاری های متعدد سود، در دنیای امروز حسابرسان را با چالش های جدیدی مواجه ساخته است و مدیریت سود چون پتکی بر پیکر قابلیت اتکای اطلاعات حسابداری فرود آمده است و آن را ناتوان تر از گذشته ساخته است. پژوهش حاضر در راستای احساس به غنی تر نمودن پژوهش های حسابداری در خصوص مدیریت سود می باشد به دلیل اینکه سرمایه گذاران به رقم سود به عنوان یکی از فاکتورهای مهم تصمیم گیری توجه خاصی دارند بر همین اساس سوال کلی و اصلی تحقیق این است که آیا رابطه معنی داری بین مدیریت واقعی سود و سودهای عملیاتی آن وجود دارد؟

برای پاسخ به سوال بالا ۴ متغیر انتخاب و با طرح ۳ فرضیه مورد بررسی قرار گرفته است. سه نوع مدیریت واقعی سود، به عنوان متغیر مستقل در نظر گرفته شده است که عبارتند از: کاهش هزینه های اداری، عمومی و فروش، افزایش سودهای غیرعملیاتی حاصل از فروش دارایی های بلند مدت و تولید بیش از حد، همچنین سودهای عملیاتی آتی به عنوان متغیر وابسته و دست آخر اندازه شرکت، به عنوان متغیر کنترل در نظر گرفته شده است.

بدین منظور، یک گروه نمونه شامل شرکت های برتر فعال در بورس اوراق بهادار تهران در دوره زمانی بین سال های ۱۳۸۰ الی ۱۳۸۵ در نظر و سپس سودهای عملیاتی سال های ۱۳۸۶ الی ۱۳۸۸ مورد بررسی قرار گرفت و در نتیجه قلمرو زمانی تحقیق بین سالهای ۱۳۸۰ الی ۱۳۸۸ میباشد.

بنابراین روش تحقیق از نوع توصیفی و همبستگی می باشد و برای آزمون فرضیه های تحقیق با توجه به شکل توزیع داده ها و هدف پژوهش از آزمون های کلوموگروف - اسمیرنوف (K-S) برای نرمال کردن داده ها، استفاده شده است. در مورد فرضیه های تحقیق تصمیم گیری و براساس تئوری احتمالات به سوال های مطروحه تحقیق، پاسخ داده شده است. نتایج حاصل از تحقیق در مورد فرضیه ها به شرح زیر است:

در مورد فرضیه اول، بین متغیر مستقل و وابسته با اطمینان ۹۵٪ بین کاهش هزینه های اداری، عمومی و فروش با سودهای عملیاتی آتی رابطه معناداری وجود ندارد. در مورد فرضیه دوم، بین مدیریت واقعی سود از طریق افزایش سود غیرعملیاتی ناشی از فروش دارایی های بلند مدت با سودهای عملیاتی آتی رابطه معناداری وجود دارد. در فرضیه سوم، بین مدیریت واقعی سود از طریق تولید بیش از حد با سودهای عملیاتی آتی، رابطه معنی داری وجود دارد.

واژگان کلیدی: مدیریت واقعی سود، هزینه های اداری عمومی و فروش، سودهای عملیاتی آتی، سودهای غیرعملیاتی و تولید بیش از حد.

فهرست مطالب

پیش‌گفتار.....	۱
فصل اول: کلیات تحقیق.....	۳
۱-۱ مقدمه.....	۴
۲-۱ تعریف مساله و بیان سوال های تحقیق.....	۴
۳-۱ اهمیت و ضرورت انجام تحقیق.....	۶
۴-۱ هدف تحقیق.....	۱۰
۵-۱ روش انجام تحقیق.....	۱۱
۶-۱ قلمرو تحقیق.....	۱۱
۸-۱ جامعه آماری و تعداد نمونه.....	۱۱
۹-۱ روش تجزیه و تحلیل اطلاعات.....	۱۲
۱۰-۱ روش و ابزار گردآوری اطلاعات.....	۱۲
فصل دوم: پیشینه تحقیق.....	۱۳
۱-۲ مقدمه.....	۱۴
۲-۲ مفهوم سود و نقش آن در تصمیم‌گیری.....	۱۴
۳-۲ دستکاری حساب‌ها.....	۱۹
۴-۲ تعریف مدیریت سود.....	۲۱
۵-۲ انگیزه‌های مدیریت سود.....	۲۵
۶-۲ مدیریت سود و هموار سازی سود.....	۳۲
۷-۲ مدیریت سود و هموار سازی سود.....	۳۴
۸-۲ رابطه مدیریت سود، با فرضیه کارایی بازار سرمایه.....	۳۵
۹-۲ ابزارهای مدیریت سود.....	۳۷
۱۰-۲ راهبردهای مدیریت سود.....	۳۹
۱۱-۲ انواع مدیریت سود.....	۴۰
۱-۱۱-۲ مدیریت سود از طریق تخصیص به دوره‌های زمانی.....	۴۰
۲-۱۱-۲ انتخاب و تغییر اصول حسابداری.....	۴۱
۳-۱۱-۲ مدیریت اقلام تعهدی.....	۴۲

۴۲ ۲-۱۱-۴ مدیریت واقعی سود
۴۲ ۲-۱۱-۵ مدیریت سود از طریق تغییر طبقه بندی
۴۳ ۲-۱۲ جنبه های مدیریت سود
۴۳ ۲-۱۲-۱ جنبه خوب و خوشایند مدیریت سود
۴۴ ۲-۱۲-۲ جنبه بد (ناخوشایند) مدیریت سود
۴۵ ۲-۱۳ مدیریت سود و کیفیت سود
۴۷ ۲-۱۴ عوامل بازدارنده
۴۷ ۲-۱۵ تعریف مدیریت واقعی سود
۴۹ ۲-۱۶ مقایسه دو روش مدیریت اقلام تعهدی و مدیریت واقعی سود
۵۲ ۲-۱۷ انعطاف پذیری حسابداری
۵۲ ۲-۱۸ کاهش مخارج اختیاری
۵۳ ۲-۱۹ افزایش سود غیر عملیاتی حاصل از فروش دارایی های بلند مدت
۵۳ ۲-۲۰ تولید بیش از حد
۵۴ ۲-۲۱ پیشینه
۵۴ ۲-۲۲: مدیریت سود
۶۱ ۲-۲۲-۲ تحقیقات داخلی
۶۷ ۲-۲۳-۱ مدیریت واقعی سود
۷۱ ۲-۲۳-۲ تحقیقات داخلی
۷۴ ۲-۲۴ خلاصه فصل
۷۵ فصل سوم: روش شناسی تحقیق
۷۶ ۳-۱ مقدمه
۷۶ ۳-۲ پرسش های تحقیق
۷۶ ۳-۳ معرفی فرضیه های تحقیق
۷۸ ۳-۴- متغیرهای تحقیق و تعاریف عملیاتی آنها
۸۴ ۳-۵- روش شناسی تحقیق
۸۴ ۳-۶ جمع آوری اطلاعات
۸۵ ۳-۷ جامعه آماری، روش نمونه گیری و حجم نمونه
۸۶ ۳-۸ قلمرو زمانی تحقیق
۸۶ ۳-۹ تجزیه و تحلیل داده ها

۸۷	۳-۱۰ مراحل عمومی آزمون فرض آماری.....
۹۱	۳-۱۱ خلاصه گامهای تحقیق.....
۹۲	فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها.....
۹۳	۴-۱ مقدمه.....
۹۴	۴-۲ آمار توصیفی.....
۹۵	۴-۳ بررسی نرمال بودن توزیع متغیرهای وابسته.....
۹۷	۴-۴- بررسی اعتبار مدل.....
۹۸	۴-۵ نمودارهای پراکنش.....
۱۰۱	۴-۶- بورس فرضیه اول با استفاده از تحلیل رگرسیونی.....
۱۰۵	۴-۷- بورس فرضیه دوم با استفاده از تحلیل رگرسیونی.....
۱۰۷	۴-۸- بورس فرضیه سوم با استفاده از تحلیل رگرسیونی.....
۱۱۱	فصل پنجم: نتیجه‌گیری و پیشنهادها.....
۱۱۲	۵-۱ مقدمه.....
۱۱۲	۵-۲ خلاصه تحقیق.....
۱۱۴	۵-۳ نتایج آزمون فرضیه‌ها.....
۱۱۵	۵-۳-۱ فرضیه اول.....
۱۱۶	۵-۳-۲ فرضیه دوم.....
۱۱۶	۵-۳-۳ فرضیه سوم.....
۱۱۷	۵-۴ محدودیت‌های تحقیق.....
۱۱۹	۵-۵ پیشنهادهایی برای تحقیقات آتی.....
۱۲۰	۶-۶ خلاصه فصل.....
۱۲۱	منابع و مآخذ.....
	پیوست‌ها.....
	Error! Bookmark not defined.....

فهرست جداول

جدول ۱-۲ خلاصه ای از اصول دستکاری	۲۰
جدول ۲-۲ دستکاری حساب ها و ارائه منصفانه	۲۰
جدول ۱-۴ شاخص های مرکزی متغیرها	۹۴
جدول ۲-۴ توزیع نرمال متغیرها	۹۴
جدول ۳-۴: توزیع نرمال متغیرها و سود عملیاتی	۹۶
جدول ۴-۴: نتایج تحلیل رگرسیونی نرمال بودن متغیر وابسته	۱۰۱
جدول ۵-۴: توزیع تحلیل رگرسیونی نرمال بودن متغیر وابسته نسبت به خود متغیر	۱۰۲
جدول ۶-۴ رابطه بین کاهش هزینه های اداری عمومی فروش با کاهش سودهای عملیاتی آتی	۱۰۳
جدول ۷-۴: نتایج تحلیل رگرسیونی رابطه بین فروش دارایی های بلند مدت	۱۰۵
جدول ۸-۴: رابطه بین فروش دارایی های بلند مدت با لگاریتم سود عملیاتی	۱۰۶
جدول ۹-۴: بررسی متغیرها در رابطه افزایش سود غیر عملیاتی ناشی از فروش دارایی های بلند مدت	۱۰۶
جدول ۱۰-۴: بررسی نتایج تحلیل رگرسیونی رابطه بین تولید بیش از حد و سودهای عملیاتی آتی	۱۰۸
جدول ۱۱-۴: نتایج لگاریتم سود عملیاتی رابطه بین تولید بیش از حد و سودهای عملیاتی آتی	۱۰۸
جدول ۱۲-۴: بررسی تغییرات متغیر وابسته به نسبت متغیر مستقل در بررسی رابطه بین تولید بیش از حد و سودهای عملیاتی آتی	۱۰۹
جدول ۱-۵ نرمال بودن متغیرهای وابسته در تحقیق	۱۱۵

فهرست نمودارها

نمودار	شرح نمودار
نمودار ۱-۴	نمودار تبدیل لگاریتمی.....۹۶
نمودار ۲-۴	نمودار نرمال بودن لگاریتم متغیر وابسته نسبت به خود متغیر.....۹۷
نمودار ۳-۴	نمودار پراکنش بین متغیر سود عملیاتی آتی و لگاریتم دارایی های شرکت.....۹۸
نمودار ۴-۴	نمودار پراکنش بین متغیر سود عملیاتی آتی و متغیر کاهش هزینه های اداری عمومی و فروش.....۹۹
نمودار ۵-۴	نمودار پراکنش بین متغیر سود عملیاتی آتی و متغیر افزایش سود غیر عملیاتی ناشی از فروش دارایی های بلند مدت.....۱۰۰
نمودار ۶-۴	نمودار پراکنش بین متغیر سود عملیاتی آتی و متغیر تولید بیش از حد.....۱۰۰
نمودار ۷-۴	نمودار لگاریتم سود عملیاتی.....۱۰۴
نمودار ۸-۴	نمودار مانده رابطه بین افزایش سود غیر عملیاتی ناشی از فروش دارایی های بلند مدت با سودهای عملیاتی آتی.....۱۰۷
نمودار ۹-۴	نمودار رابطه بین تولید بیش از حد با سودهای عملیاتی.....۱۱۰

پیشگفتار

امروزه یکی از مهمترین چالش های حسابرسی، دستکاری های متعددی است که در مورد سود انجام می پذیرد. این دستکاریها که مدیریت سود نام گرفته، باعث کاهش قابلیت اتکای اطلاعات حسابداری شده است و آن را به عنوان یک سیستم اطلاعاتی، ناتوان تر از گذشته نموده است. سود گزارش شده در شرکت ها، همیشه به عنوان یکی از مهم ترین معیارهای تصمیم گیری محسوب می شود و از اهمیت ویژه ای برخوردار است و از آنجا که محاسبه سود بنگاه، متأثر از روش های برآوردی حسابداری است و تهیه صورت های مالی به عهده مدیریت واحد تجاری می باشد. ممکن است به دلایل مختلف مدیریت سود نمایند. از طرفی دیگر، فعالان بازار سرمایه برای تخصیص بهینه منابع مالی خود، نیازمند شناخت درست از واحدهای تجاری می باشند. لذا همواره در جستجوی اطلاعات مرتبط با واحد تجاری هستند تا براساس آن تصمیم درستی بگیرند.

عموماً مدیریت سود به سه شکل عمده صورت می گیرد: هموارسازی، مدیریت اقلام تعهدی و مدیریت واقعی سود. در هموار سازی سود، انتخاب رویه های حسابداری مغایر با اصول پذیرفته شده حسابداری، مورد توجه قرار گرفته است. در مدیریت اقلام تعهدی، رویه های حسابداری مبتنی بر اصول پذیرفته شده حسابداری است، با این حال تلاش می شود که عملکرد اقتصادی واقعی واحد اقتصادی، مبهم نشان داده شود. در نهایت مدیریت واقعی سود زمانی روی می دهد که مدیریت در پی انجام فعالیت هایی است که تا استفاده کنندگان از صورت های مالی را از بهترین عملکرد منحرف کند تا بتواند، سودهای بالاتری را گزارش کند.

تحقیقات متعددی در داخل و خارج از کشور در زمینه مدیریت سود از جنبه های مختلف صورت پذیرفته است و پژوهش حاضر در راستای احساس به غنی تر نمودن تحقیقات حسابداری در خصوص مدیریت سود می باشد. به دلیل اینکه سرمایه گذار به عنوان یکی از فاکتورهای مهم تصمیم گیری، به رقم سود توجه ویژه ای دارد. به این ترتیب سرمایه گذاران، با اطمینان خاطر بیشتر در سهام شرکت هایی سرمایه گذاری می کنند، که روند سودپایدار تر و با ثبات تری دارند. این تحقیق، به بررسی رابطه بین مدیریت واقعی سود براساس معیارهای تعریف شده در پژوهش و سودهای

عملیاتی آتی شرکت ها که برای تصمیم گیری مدنظر قرار می گیرد، می پردازد. تا به استفاده کنندگان از صورت های مالی، این آگاهی داده شود که تا چه میزان روش های مختلف مدیریت واقعی سود می تواند بر سودهای عملیاتی آتی شرکت ها تاثیرگذار باشد و این عمل باعث افزایش دقت آنها در سرمایه گذاریهایشان می شود. بنابراین، مهم ترین کاربرد این تحقیق، برای کمک به سرمایه گذارانی که سود را به عنوان یکی از معیارهای مهم تصمیم گیری، مدنظر دارند و دیگر این که، پژوهش حاضر منجر به هر چه کامل تر شدن تحقیقات حسابداری در خصوص مدیریت سود میشود.

فصل اول
کلیات تحقیق

۱-۱: مقدمه

در این فصل، ابتدا به تبیین مسأله اصلی تحقیق پرداخته می شود و سپس اهمیت و ضرورت موضوع تحقیق تشریح می گردد. اهداف و فرضیه های تحقیق از مطالب دیگر فصل اول است. درباره ی روش تحقیق نیز مطالبی بیان می شود و در ادامه تعریف واژه های اختصاصی تحقیق مطرح خواهد شد

۲-۱: تعریف مساله و بیان سوالهای اصلی تحقیق

دستکاری های متعدد سود در دنیای امروز، حسابرسیان را با چالشهای جدیدی روبرو ساخته است و مدیریت سود چون پتکی بر پیکر قابلیت اتکای اطلاعات حسابداری، فرود آمده و آن را ناتوانتر از گذشته ساخته است. اینکه مدیریت سود چیست و چه پیامدهای منفی بر کیفیت ارائه اطلاعات حسابداری دارد، موضوع بحثها و تحقیقات متعددی بوده است. بصورت کلی در یک نگاه جامع مدیریت سود به سه دسته زیر قابل تقسیم بندی است: هموار سازی سود، مدیریت اقلام تعهدی و مدیریت واقعی سود. در حالیکه در هموار سازی سود، انتخاب رویه های حسابداری مغایر با اصول پذیرفته شده حسابداری مورد توجه است در مدیریت سود به شیوه مدیریت اقلام تعهدی، رویه های حسابداری مبتنی بر اصول پذیرفته شده حسابداری است، با اینحال تلاش می شود که عملکرد اقتصادی واقعی واحد تجاری مبهم نشان داده شود (دچو و اسکینر^۱، ۲۰۰۰).

در نهایت، مدیریت واقعی سود زمانی روی می دهد که مدیران در پی انجام فعالیتهایی هستند تا استفاده کنندگان را از بهترین عملکرد منحرف کند تا بتوانند سودهای بالاتری گزارش کنند(گنی^۲، ۲۰۰۵) براساس مطالعات قبلی مدیران، سودهای بالاتر و در نتیجه قیمت سهام بالاتر را ترجیح می دهند. (فیسچر و چنز^۳، ۲۰۰۰).

مدیریت واقعی سود، موجب افزایش سود می شود اگر چه گاهی مدیر با کمتر نشان دادن سود منتفع می گردد. برای مثال شرکتی که مدیریت، سهام مالکانه ای در آن ندارد و یا شرکتی که بدنبال شرایط آسانتر جهت واردات است، ممکن است انگیزه بیشتری برای گزارش سودهای پایین تر داشته باشد(همان منبع). هموار سازی و مدیریت اقلام تعهدی با تغییر فعالیتهای اقتصادی زیربنایی شرکت

۱. dechow & skinner

۲. guny

۳. verrec chins & Fischer

همراه نیست بلکه از طریق انتخاب روشهای حسابداری مورد استفاده جهت ارائه فعالیت‌های مذکور به منظور افزایش سود دوره جاری است، صورت می‌گیرد. بر عکس مدیریت واقعی سود شامل تغییر در عملیات زیر بنایی شرکت می‌باشد. از جمله فعالیت‌هایی که به عنوان مدیریت واقعی سود شناخته می‌شوند می‌توان:

۱- کاهش هزینه‌های اداری، عمومی و فروش

۲- افزایش سود غیر عملیاتی حاصل از فروش داراییهای بلند مدت (منظور از داراییهای

بلند مدت، داراییهای ثابت و سرمایه گذاری بلند مدت است.)

۳- تولید بیش از حد

پژوهش حاضر در راستای احساس به غنی تر نمودن پژوهشهای حسابداری در خصوص مدیریت سود می‌باشد به دلیل اینکه سرمایه گذاران به عنوان یکی از فاکتورهای مهم تصمیم گیری به رقم سود توجه خاصی دارند. پژوهشها نشان داده است که نوسان کم و پایدار سود حکایت از کیفیت آن دارد.

به این ترتیب سرمایه گذاران با اطمینان خاطر بیشتر در سهام شرکتهایی سرمایه گذاری می‌کنند که روند سود پایدارتر و با ثبات تری دارند در واقع مدیریت سود به مداخله عمومی مدیریت در فرآیند تعیین سود که غالباً در راستای اهداف دلخواه مدیریت می‌باشد اطلاق می‌گردد. مطالعات نشان می‌دهد که مدیران از طریق انتخاب سیاستهای خاص حسابداری، تغییر در برآوردهای حسابداری و از طریق روشهای مختلف مدیریت سود، سودهای گزارش شده را مدیریت کرده و حال سوال که در این رابطه باقی می‌ماند این است که سودهای گزارش شده کنونی به چه میزان واقعیت را مطرح می‌نمایند و اینکه آیا ارتباط معنی داری میان مدیریت واقعی سود (با معیارهای تعریف شده اش) و سودهای عملیاتی آتی شرکتها (که برای تصمیم گیری مد نظر قرار می‌گیرد) وجود دارد؟

۳-۱: ضرورت انجام تحقیق

دلایل مختلفی وجود دارد که مدیران به جای استفاده از مدیریت اقلام تعهدی، تمایل به استفاده از مدیریت واقعی سود دارند که شامل:

اول: انتخاب روشهای حسابداری متهورانه برای اقلام تعهدی، بخصوص در بررسیهای بورس اوراق بهادار، متضمن ریسک بالائی است.

دوم: شرکت ممکن است در مدیریت اقلام تعهدی انعطاف پذیری محدودی داشته باشد، (یعنی توانائی شرکت در گزارش اقلام تعهدی اختیاری، محدود باشد) برای مثال، ممکن است عملیات شرکت و دستکاری تعهدات در سالهای گذشته محدودیتی برای مدیریت اقلام تعهدی ایجاد کرده باشد (برتون و سیمکو^۱، ۲۰۰۵) بعلاوه مدیریت اقلام تعهدی باید در پایان سال مالی یا دوره مالی انجام شود در حالی که حسابرس در آن مقطع برخی از عملیات حسابداری را جایز نمی شمارد زیرا تصمیمهای عملیاتی تحت کنترل مدیر است لیکن انتخاب روشهای حسابداری، مورد مذاقه حسابرس قرار می گیرد.

مدیریت سود بعنوان فرآیند برداشتن گامهای آگاهانه در محدوده اصول پذیرفته شده حسابداری برای آوردن سود گزارش شده به سطح مورد نظر تعریف شده است هر چند مدیریت سود، در ادبیات حسابداری مطرح شده، ولی قطعیت نیافته است عمل نزدیک کردن سود گزارش شده سطح سود هدف از طریق دستکاری^۲ انجام می شود. یکی از اهداف دستکاری سود هموارسازی سود گزارش شده است بنابراین هموارسازی را می توان بخشی از مدیریت سود دانست، هموارسازی سود بعنوان اقدامی آگاهانه و عامدانه برای کاهش تغییرات و نوسانات دوره ای سود گزارش شده یا سود مورد پیش بینی از طریق استفاده از فن های گزینه ایی حسابداری، در چارچوب اصول پذیرفته شده عمومی حسابداری تعریف شده است.

^۱ barton & simko

^۲ manipulation

کاهش هزینه های تحقیق و توسعه ، هزینه های اداری ، عمومی و فروش ، افزایش سود غیر عملیاتی حاصل از فروش داراییهای بلند مدت و تولید بیش از حد به همراه قصد مدیریت، مدیریت واقعی سود نامیده می شود. (گنی^۱، ۲۰۰۵)

نکته قابل توجه آن است که قصد مدیریت^۲ عامل مهمی در مدیریت واقعی سود می باشد به این معنا که اگر شرکتی دارای یکی از شرایط سه گانه ذکر شده باشد نمی توان آن را به استفاده از مدیریت واقعی سود متهم کرد بلکه ممکن است انجام فعالیتهای مذکور ناشی از مجموعه فرصتهایی باشد که در اختیار شرکت است لیکن گاهی مدیران از انجام فعالیتهای فوق ، قصد مدیریت سود و تاثیر بر نتایج سیستم حسابداری را دارند که نسبت به حالت قبلی بسیار متفاوت است بنابراین شناخت قصد مدیریت، عامل مهمی در شناسائی مدیریت واقعی سود است. (همان منبع).

مدیران شرکتها ممکن است به روشهای مختلف بر سود گزارش شده اثر بگذارند و آن را کنترل نمایند به این روشها یا ابزارها ، ابزارهای مدیریت سود گفته می شود (محمدی، ۱۳۸۵) برخی از روشهای مدیریت سود به شرح زیر است :

۱- استفاده از مفروضات غیر واقعی برای برآورد بدهیها ، مانند برگشت از فروش ، هزینه های تضمین (خدمات پس از فروش) به گونه ای که بتوان در طی دوره آتی از طریق معکوس کردن تعهدات بلند مدت سود خالص را بهبود بخشند.

۲- گنجاندن اشتباهی عمدی در دفاتر شرکت و توجیه عدم امکان اصلاح آن بر اساس این استدلال که مقادیر حائز اهمیت نیستند.

۳- شناسائی و ثبت درآمد پیش از اینکه فرآیند تحصیل درآمد کامل شود.

۴- زمانبندی فروش داراییهای ثابت

۵- زمانبندی هزینه های مالی

۶- زمانبندی فروش سرمایه گذاریها

۷- انتخاب روشهای مختلف برای استهلاك داراییهای ثابت.

^۱ gunny

^۲ managerial intent

۸- تغییر در برآوردهای حسابداری مانند تغییر در برآورد عمر مفید دارائیهای ثابت و غیره.

راهبردهای زیر برای مدیریت سود استفاده می شود:

۱- برآورد بیش از واقع نتیجه عملیات

۲- انتقال اقلام منفی آتی به دوره های جاری

۳- روشهای حسابداری ، برآوردها و قضاوتهای بسیار محافظه کارانه.

انواع مدیریت سود را می توان به ۵ گروه تقسیم کرد:

۱- مدیریت سود از طریق تخصص به دوره های زمانی

۲- انتخاب و تغییر اصول حسابداری

۳- مدیریت اقلام تعهدی

۴- مدیریت واقعی سود

۵- مدیریت سود از طریق تغییر طبقه بندی

که در اینجا لازم می دانم بحث اصلی ما که مورد چهارم یعنی مدیریت واقعی سود می باشد به شکل دیگری بازگو نمایم : تصمیماتی که محتوای اقتصادی دارند همچون تبلیغات ، پرداختهایی نقدی برای طرحهای بازنشستگی ، پاداش مدیران ، تحقیق و توسعه ، فروش اموال و سرمایه گذاریها ممکن است بادر نظر گرفتن اثراتی اتخاذ شوند که در کوتاه مدت برسود دارند مدیریت می تواند زمان معامله های واقعی را به گونه ای تعیین کند که آنها بردرآمد مورد گزارش اثر بگذارند در بیشتر موارد تعیین زمان طبق برنامه برای وقوع رویدادها (مانند وقوع هزینه تحقیق و توسعه) تابع استانداردهای حسابداری است که بر فرآیند شناخت و ثبت این رویدادها حاکم است. (همتی، ۱۳۸۲).

انگیزه های مدیریت سود:

۱. محرکهای قرار دادی

۲. ارزیابی عملکرد شرکت و مدیریت

۳. انگیزه های سیاسی

۴. حفظ ارزش بازار سهام

۵. انگیزه های مالیاتی
۶. جذب سهامدار جدید
۷. قرار دادهای تامین مالی
۸. انگیزه دستیابی به پیش بینی های انجام گرفته
۹. افزایش رفاه مدیریت
۱۰. مدیریت سود و وجه نقد حاصل از عملیات
۱۱. مدیریت سود به منظور کاهش هزینه مالیات

در بحث ضرورت انجام تحقیق:

پژوهش حاضر در راستای احساس به غنی تر نمودن پژوهشهای حسابداری در خصوص مدیریت سود می باشد به دلیل اینکه سرمایه گذاران به عنوان یکی از فاکتور های مهم تصمیم گیری به رقم سود توجه خاصی دارند.

در این تحقیق سعی می شود که به استفاده کنندگان از صورتهای مالی این آگاهی داده شود که تا چه میزان روشهای مختلف مدیریت سود می تواند بر سود گزارش شده عملیاتی آتی آن شرکتها تاثیر گذار باشد. بنابراین این عمل باعث افزایش دقت آنها در سرمایه گذاریها یشان می شود.

تا این زمان تحقیق راجع به موضوع مورد بحث با توجه به اهمیت موضوع برای سرمایه گذاران صورت نگرفته و بحث مدیریت سود از مبحث به روز دنیا نیز می باشد.

همچنین این تحقیق جزء پیشنهادات برای تحقیقات آتی پایان نامه سرکار خانم لاریجانی نیز بوده است (با عنوان ، نتایج مدیریت واقعی سود) در این زمینه به نظر می رسد به چنین تحقیقی در این خصوص، کمتر توجه شده است.

فرضیه ها :

فرضیه اول: بین کاهش هزینه های اداری ، عمومی و فروش با سودهای عملیاتی آتی رابطه معنی داری وجود دارد.

فرضیه دوم: بین افزایش سود غیر عملیاتی ناشی از فروش دارائیهای بلند مدت با سودهای عملیاتی آتی، رابطه معنی دار وجود دارد.